

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Вітчизняна та зарубіжна історіографія аграрної історії України»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Освітня програма «Історія України»

Рік навчання 2, семестр 3

Форма навчання денна (денна, заочна)

Кількість кредитів ЄКТС 6

Мова викладання українська (українська, англійська, німецька)

Лектор курсу

Любовець Олена Миколаївна, доктор історичних наук

Контактна інформація лектора (e-mail)

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук,
e-mail olena_lubovec@ukr.net

Сторінка курсу veLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2219>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова дисципліна «Вітчизняна та зарубіжна історіографія аграрної історії України» є професійно орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем.

Мета дисципліни «Вітчизняна та зарубіжна історіографія аграрної історії України» – здобуття аспірантами теоретичних і практичних знань і навичок із проблематики вітчизняної та зарубіжної історіографії аграрної історії України для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

Завданням дисципліни є огляд і аналіз історіографічного доробку вітчизняних та закордонних дослідників аграрної історії України.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

- засвоїти головні здобутки сучасної вітчизняної та світової науки в галузі аграрної історії України;
- здобути необхідний для фахівця обсягу й рівень історіографічних знань з аграрної історії України;

- окреслити основні напрями та школи історичних студій, їхні здобутки, загальні тенденції розвитку вітчизняної й зарубіжної історичної думки в галузі аграрної історії України;

- набути навичок роботи з історіографічними джерелами та вмінь їхнього об'єктивного неупередженого аналізу.

Дисципліна «Вітчизняна та зарубіжна історіографія аграрної історії України» забезпечує низку загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою «Історія України». Серед них:

Інтегральна. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше завдання (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.

ЗК 10. Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації та автореферати, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

ЗК 11. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

ЗК 12. Комплексність у прийнятті обґрунтованих рішень.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Комплексність у проведенні досліджень у галузі історія.

СК 3. Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної історичної науки.

СК 4. Комплексність у проведенні критичного аналізу різних інформаційних джерел, авторських методик, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів історичній галузі.

СК 5. Комплексність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем в історичній галузі.

СК 6. Комплексність у формуванні структури дисертаційної роботи та рубрикації її змістовного наповнення.

СК 7. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

СК 10. Здатність до прояву ініціативи щодо практичного впровадження результатів дисертаційного дослідження.

СК 12. Здатність сприймати і досліджувати історію України в контексті світового історичного процесу.

СК 14. Здатність репрезентувати результати наукових досліджень в ЗМІ, мистецтві, літературі.

Вивчення дисципліни «Вітчизняна та зарубіжна історіографія аграрної історії України» забезпечує низку програмних результатів навчання передбачених освітньо-науковою програмою «Історія України». Серед них:

РН 01. Використовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки.

РН 02. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.

РН 03. Класифікувати різновидові історичні джерела.

РН 07. Продукувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.

РН 10. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.

РН 13. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають

можливість переосмислити сформоване та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми історичної науки з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, культурних, етнічних та правових аспектів;

PH 14 Сприймати, досліджувати та викладати історію України, зокрема, її аграрну історію, в широкому контексті світового історичного процесу.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/се мінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Історіографія з проблематики аграрного розвитку українських земель від найдавніших часів до початку ХХ ст.				
Тема 1. Підходи та принципи вивчення проблематики зародження аграрних відносин на терені українських земель у найдавніший період	2/2	Знати методологічні підходи дослідження проблеми зародження землеробства на терені українських земель у вітчизняній та закордонній історіографії. Орієнтуватися в наукових оцінках рівня розвитку трипільської землеробської культури. Дослідити стан наукової розробки розвитку землеробства давніх лов'ян. Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.	Обговорення питань на семінарському занятті	5
Тема 2. Історіографічні дослідження форм землеволодіння та галузей сільського господарства в українських землях доби Середньовіччя (Х–ХV ст.)	2/2	Характеризувати історіографію розвитку сільського господарства Київської Русі, Галицько-Волинської держави та Великого Литовського князівства. Знати рівень наукового вивчення характеру землеволодіння та землекористування в Київській Русі, Галицько-Волинській державі та	Обговорення питань на семінарському занятті	5

		<p>Великому Литовському князівстві.</p> <p>Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.</p>		
<p>Тема 3. Історіографія аграрного розвитку України у Нову добу (XVI-XVIII ст.)</p>	2/2	<p>Аналізувати праці вітчизняних і закордонних дослідників з історії розвитку аграрних відносин доби Речі Посполитої.</p> <p>Знати основні напрями дослідження аграрної історії Гетьманщини (друга половина XVII-XVIII ст.).</p> <p>Мати структуроване уявлення щодо оцінки в історичній науці аграрної політики російського царату в другій половині XVII-XVIII ст.</p> <p>Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	5
<p>Тема 4. Історіографія розвитку сільського господарства України в XIX ст.</p>	2/2	<p>Знати основні напрями дослідження розвитку сільського господарства Наддніпрянщини та Західної України в XIX ст.</p> <p>Характеризувати оціночні судження істориків результатів аграрних реформ в Наддніпрянщині та Східній Галичині в середині XIX ст.</p> <p>Мати структуроване уявлення про ступінь висвітлені проблеми життєвого рівня українського селянства в XIX ст.</p> <p>Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	5

<p>Тема 5. Стан наукового вивчення особливостей проведення столипінської аграрної реформи в українських землях.</p>	<p>2/2</p>	<p>Характеризувати рівень дослідження сільського господарства України на початку ХХ ст.</p> <p>Знати основні праці вітчизняних і закордонних дослідників про особливості проведення столипінської аграрної політики в Україні.</p> <p>Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>5</p>
<p>Тема 6. Історіографія аграрної політики урядів доби Української революції 1917-1921 рр.</p>	<p>4/4</p>	<p>Знати основні напрями та методологічні підходи щодо вивчення аграрних відносин доби Української революції 1917-1921 рр.</p> <p>Аналізувати стан наукового вивчення аграрної політики Центральної Ради, гетьманату П. Скоропадського, Директорії УНР та ЗУНР.</p> <p>Мати структуроване уявлення щодо наукового аналізу аграрних програм політичних партій доби Української революції 1917-1921 рр.</p> <p>Вміти робити порівняльний аналіз вітчизняної та російської історіографії щодо радянської аграрної політики революційної доби 1917-1921 рр.</p> <p>Аналізувати ступень дослідження селянського руху революційної доби 1917-1921 рр.</p> <p>Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>5</p>

Змістовий модуль 2. Історіографічний доробок вітчизняних і закордонних дослідників аграрної історії України ХХ-ХХІ ст.				
Тема 7. Вітчизняна та закордонна історіографія Голодомору 1932-1933 рр.	4/4	Знати основні напрями, методологічні підходи та результати вивчення причин і наслідків Голодомору 1932-1933 рр. Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.	Обговорення питань на семінарському занятті	10
Тема 8. Історіографічний доробок вивчення аграрного сектору України в роки Другої світової війни.	4/4	Характеризувати основні тенденції вивчення аграрної історії періоду Другої світової війни. Мати структуроване уявлення щодо останніх результатів дослідження аграрної політики окупаційного німецького режиму в Україні. Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.	Обговорення питань на семінарському занятті	10
Тема 9. Стан наукового вивчення аграрної історії України в повоєнний період (1945-1991 рр.)	4/4	Характеризувати історіографічний доробок розвитку сільського господарства УРСР у післявоєнний період (1945-1991 рр.). Знати стан наукового дослідження особливостей проведення аграрних реформ М. Хрущова в Україні. Аналізувати основні напрями вивчення аграрної складової політики перебудови М. Горбачова та її впровадження в Україні. Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.	Обговорення питань на семінарському занятті	10

Тема 10. Основні напрями вивчення суспільно-економічних трансформацій аграрного сектору незалежної України	4/4	Мати структуроване уявлення щодо основних напрямів і тенденцій дослідження суспільно-економічних трансформацій аграрного сектору незалежної України. Знати науковий внесок викладачів НУБіП у вивчення аграрної історії України Аналізувати історичну літературу з даної проблематики.	Обговорення питань на семінарському занятті	10
Всього	30/30			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). З початком сесії виконання і розміщення завдань припиняється.
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Всі додаткові роботи (самостійна робота) повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні текстові посилання на використану літературу, а також мають бути результатом індивідуальної науково-дослідної роботи з високим (не менше 70 %) відсотком унікальності.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ АСПІРАНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

Рекомендована література

Основна

Аграрна історія України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3467&chapterid=1175>

Аграрні проблеми у працях українських істориків / Колектив авторів Мигрин Г.П., Беренштейн Л.Ю., Коломієць С.С. та ін.. К., 1994.

Білан С.О. Аграрна політика радянського уряду та її наслідки в Україні. Монографія. Ніжин: ПП Лисенко, 2011.

Білан С.О. Розвиток сільського господарства України в 30-х роках ХХ століття. Монографія. Ніжин: ПП Лисенко, 2012. – 284 с.

Білан С.О. Життя та побут українських селян в 30-х роках ХХ століття. Монографія. Ніжин: ПП Лисенко, 2013.

Бондар В. Сучасна історіографія аграрної історії України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. На сторінках «Українського історичного журналу». Український історичний збірник. 2008. 11. С. 337–351.

Водотика С.Г. Історична наука УСРР 1920-х рр.: соціополітичні, організаційні та концептуальні основи функціонування. – Херсон, 2014.

Голодомор в Україні 1932-1933 рр.: бібліографічний покажчик / Упоряд. А. В. Іванченко; Ред. кол.: С. В. Кульчицький (наук. ред.), І. О. Бірюкова (відп. ред.). Ред. І.С. Шелестович. ОННБ; Інститут історії України НАН України. Одеса: Бондаренко М. О., 2022.

Гудзь В. Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні: монографія. Мелітополь, 2019.

Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних факультетів університетів. Львів, 2007.

Історіографічний словник : навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів / за ред. С.І. Посохова. Х., 2004.

Історія та історіографія в Європі. Збірник наукових праць / Редактори С. Стельмах, Г. Хаусман. – Київ, 2003 – 2004. Вип. 1, 2–3.

Калакура Я. Українська історіографія. Курс лекцій. – Київ, 2014.

Колесник І. Українська історіографія: Концептуальна історія. НАН України, Ін-т історії України. К., 2013.

Кондратюк К. Українська історіографія ХІХ – початку ХХ століть: основні напрями і концепції. Навчальний посібник. Л., 2012.

Кондратюк К. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914-2009 рр.). Л., 2014.

Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: Курс лекцій. Навчальний

посібник. К., 2013.

Оглоблин О. Українська історіографія. 1917-1956: перекл. з англ. К., 2003.

Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. Львів, 2014.

Якименко М.А. Панченко П.П., Славов В.П., Шмарчук В.А. Аграрна історія України. Навчальний посібник. К., 1996.

Яремчук В.П. Українська історіографія: соціально-політична історія: посібник. Острог, 2017.

Допоміжна

Багалій Д.І. Нарис української історіографії: В 2-х кн. – К. : 1923-1925.

Білан С.О. Радянська історіографія розвитку українського селянства у 1933-1939 рр. Вісник Черкаського університету. Серія історичні науки. 2012. № 22 (235). С. 5-11.

Бондар В. [Сучасна історіографія проблеми селянського господарства України пореформеного періоду](#). Український історичний збірник. 2009. 12. С. 408-416.

Брославський В.Л. Аграрна історія Правобережної України 1739–1861. Тернопіль, 2010.

Васюта І. К. Галицько-волинське село між світовими війнами. Львів, 2010.

Горобець В. «Нова соціальна історія»: можливі українські перспективи у світлі європейських досягнень і проблем. Історія та історіографія в Європі. Київ, 2003. Випуск 1–2.

Гоцуляк В.В. Історія її методологія і історіографія як наукові та навчальні дисципліни. Навчальний посібник. Черкаси, 2016.

Коломієць С.С. Історія формування української моделі розвитку сільського господарства (з найдавніших часів до сьогодення). Частина 1. Київ, 2003

Марченко М.І. Українська історіографія (з давніх часів до середини XIX ст.). К., 1959.

Перехрест О.Г. Українське село 1941 – 1945 рр.: економічне і соціальне становище. Черкаси, 2013.

Портнов А. Історія істориків: Обличчя й образи української історіографії XX століття. К., 2013.

Револуційна доба 1917–1921 років у системі координат сучасної історіографії. Збірник наукових статей / Відп. ред. В. Ф. Верстюк. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2020. 251 с.

Тараненко О.М. Історіографія аграрної політики П. Скоропадського: стан наукового вивчення та періодизація. Український селянин. 2010. Вип. 12. С. 39-41.

Тараненко О.М. Податкова політика національних урядів в українському селі у 1917-1921 рр. у працях зарубіжних українців. Український селянин. 2020. Вип. 23. С. 69-71.

Україна і світ. Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства / Під ред. Б.Д. Лановика. К., 1994.

Bilan, S. Staffing the Ukrainian village with agricultural specialists (1929–1939). 2019, Skhidnoieuropeiskyi Istorychnyi Visnyk, 10, 149–160.

Bilan, S., Domoroslyi, V. Deputies of the Ukrainian Dumma Community and State Duma of Russia, their Activities in the Autonomists' Union. Skhidnoieuropeiskyi istorychnyi visnyk [East European Historical Bulletin], 2023, 26, 31–42.

Інформаційні ресурси

Інститут історії України Національної академії наук України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua/uk>

Національна академія аграрних наук України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://naas.gov.ua/>

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dns.gb.com.ua/>